

Statsbudsjettets påvirkning på den kommunale økonomien - 2025

Kostnadsnøkkelen (Hustadvika kommunes beregnede utgiftsbehov i forhold til snittet i Norge) er i 2024 beregnet til 1,0242 (1,0422). Dette betyr at kommunen får 2,4 (4,2) % mer i utgiftsutjevning enn gjennomsnittskommunen. Dette skjer på grunn av demografi, reiseavstand mm. Fra 2024 til 2025 er det likevel altså en betydelig reduksjon på denne nøkkelen. I kroner utgjør dette samlet 32,2 (45) mill. kroner for Hustadvika kommune, dvs. en reduksjon i tilskuddet på 12,8 mill. kroner.

Tilskudd til ressurskrevende tjenester innebærer toppfinansiering av særlig store utgifter for tjenester til den enkelte bruker. Personer som er eldre enn 67 år er ikke omfattet av ordningen.

Kommunens generelle problem med denne ordningen er at refusjonen stopper ved fylte 67 år. Det er et økende antall personer i denne gruppen som blir betydelig eldre enn dette, og det er gledelig, men kommunen får altså ikke refundert utgiftene tilsvarende.

Tilskuddsordningen for ressurskrevende tjenester blir videreført men med endring i regelverket. Hustadvika kommune har per dato ikke fått oversikt over virkningen av endrede regler. Iflg Statsforvalteren skal ikke endringene utgjøre betydelige beløp.

Nytt forslag til innslagspunkt for utbetaling av tilskudd for 2025 blir på 1 692 000 kr (1 608 000 kr for 2024).

Netto driftsresultat forventes å bli negativt i 2024. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler et netto driftsresultat på 1,75 % og det er også et vedtatt mål for kommunestyret. Hustadvika kommune var i forrige økonomiplan på vei mot å nå dette målet, men nå er bildet betydelig endret. Finansutgiftene har økt betydelig, prisstigning og lønnsstigning var høyere enn deflator i statsbudsjettet for 2022, statsbudsjettet for 2024 og 2025 har ikke gitt inntektsløft av betydning for Hustadvika kommune. Demografiske endringer slår ut negativt for Hustadvika kommune. Utgiftsutjevningen og antall innbyggere gir betydelige negative utslag.

Merforbruket på rammeområdene er stort og tallene er foruroligende. Med de inntektsforutsetningene som gjelder nå, har Hustadvika kommune et alt for høyt driftsnivå.

Regjeringens kommuneopplegg for 2025

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 ble lagt fram 4. oktober 2024.

Hovedbudskapet i årets budsjett er (kopiert fra statsbudsjettet):

«Et budsjett som gir trygghet for folk, trygghet for landet og utvikler hele Norge videre».

Folk skal og vil få bedre råd. Vi har låg ledighet og folk i jobb. Prisstigninga går ned, norsk næringsliv går godt, og vi vil sjå vekst i økonomien. Denne regjeringa gjer tydelege politiske val og fører ein trygg og ansvarleg økonomisk politikk.

Status for kommuneøkonomien 2023 og 2024:

- Regjeringa er kjent med at mange kommunar og fylkeskommunar opplever den økonomiske situasjonen som krevjande.
- I 2023 var driftsresultata for kommunesektoren under tilrådinga frå TBU, og forskjellen mellom kommunane sine driftsresultat auka.
- Sektoren har framleis store disposisjonsfond, men det er store variasjonar mellom kommunane.
- I 2024 tilseier mellom anna lågare anslag på skatteinngang og høgare anslag på kostnadsvekst enn tidlegare lagt til grunn at driftsresultata for kommunane kan bli svake.

Endringar sidan RNB 2024:

- Det er anslått at skatteinngang vil bli 2,5 mrd. kroner lågare enn anslått til revidert nasjonalbudsjett og at anslag på kostnadsvekst er 0,5 mrd. kroner høgare.
- Reduserte skatteinntekter i 2024 får kun verknad i år og vil ikkje påverke nivået på dei frie inntektene i 2025.

Bakgrunn:

- Det er anslått ein auke i pensjonskostnadene på 2,5 mrd. kroner i 2024 samanlikna med saldert budsjett, og ei auka på 0,5 mrd. kroner i demografikostnadene sidan saldert budsjett.

Vekst i frie inntekter – kommuneopplegget i 2025:

- Regjeringa foreslår ein vekst i kommunesektoren sine frie inntekter på 6,8 mrd. kroner.
- Veksten i demografi- og pensjonskostnadene er anslått til om lag 3,2 mrd. kroner.
- Sektoren vil få eit handlingrom utover anslått demografi- og pensjonskostnader på 3,6 mrd. kroner. Dette er er 1,1 mrd. kroner høgare enn varsla til kommuneproposisjonen.

Bakgrunn:

- Den foreslåtte veksten er 0,4 mrd. kroner høgare enn veksten som vart varsla i kommuneproposisjonen.
- Samstundes er anslaget for veksten i pensjonskostnadene 0,7 mrd. kroner lågare enn til kommuneproposisjonen.

Regjeringa foreslår å fordele veksten med:

- Regjeringa foreslår å fordela veksten med 5,15 mrd. kroner til kommunane og 1,65 mrd. kroner til fylkeskommunane.
- Kommunane vil få eit handlingsrom utover anslåtte demografi- og pensjonskostnader på 3,1 mrd. kroner, noko som er 0,8 mrd. kroner høgare enn lagt til grunn i kommuneproposisjonen.
- Innanfor veksten til kommunane er om lag 1,7 mrd. kroner grunngitt med nytt inntektssystem, 250 mill. kroner er grunngitt med bemanning i barnehagar, og 150 mill. kroner er grunngitt med psykisk helse.
- Fylkeskommunane vil få eit handlingsrom utover anslåtte demografi- og pensjonskostnader på 0,5 mrd. kroner, noko som er 0,3 mrd. kroner høgare enn lagt til grunn i kommuneproposisjonen.
- Innanfor veksten til fylkeskommunane er 300 mill. kroner grunngitt med opprustning og fornying av fylkesvegnettet.

Ny særskilt tapskompensasjon:

Departementet foreslår i tillegg ein avgrensa, eittårig kompensasjon til kommunane som har ein anslått negativ førsteårsverknad med nytt inntektssystem på 3 000 kroner per innbyggjar eller meir. Kommunane vil få kompensert heile førsteårstapet ut over 3 000 kroner per innbyggjar. Kompensasjonen er avgrensa til 2025, og blir gjeve med ei særskild fordeling. Kompensasjonen utgjer 14,2 mill. kroner fordelt mellom tre kommunar (**Austevoll, Frøya og Lurøy**).

Ny toppfinansieringsmodell og konsekvensar av endra verdi for PU-kriteriet:

Ny modell for 2025:

- Kommunene rapporterer inn utgifter for 2024 over innslagspunktet (1 692 000 kroner i 2025) som tidligere.
- Verdien på PU-kriteriet (som trekkes fra ressursinnsatsen) er på 890 000 kroner i 2024.
- Kommunene inntektsfører tilskuddet som utbetales i 2025 på 2024-regnskapet, ev. fører tap/gevinst ved omleggingen i 2024-regnskapet

PU-kriteriet blir endra i inntektssystemet for 2025:

- Vil først treffe kommunene når det søkes refusjon i 2026

- Basert på 2024-utbetalingene vil økt refusjonsgrunnlag for hver PU bli ca. 293 000 kroner, mens redusert refusjonsgrunnlag for økt innslagspunkt blir ca. 165 000 kroner (*80 pst. refusjon på landsbasis)

Andre saker:

Helse

- Regjeringa vil bidra til auka bygging av sjukeheimar og heildøgns omsorgsboligar. I 2025 har vi foreslått ei tilsagnsramme tilsvarende investeringstilskudd til om lag 1 500 heldøgns omsorgsplassar.

Skule

- Regjeringa aukar tilskotet til utstyr og arenaer for læring for meir praktisk og variert læring i skulen fra 127 mill. kroner til 160 mill. kroner.
- Regjeringa har frå i år òg innført ei åtteårig ordning med rentekompensasjon til kommunane for investeringar i læringsarenaer og større utstyr som bidreg til meir praktisk og variert opplæring. Ordninga har ei total investeringsramme på 8 mrd. kroner.

Bustad

- I samband med revidert nasjonalbudsjett, vart bustøtteordninga vesentleg styrka med høgare tak for buutgiftar, enklare reglar for behovsprøving, gunstigare reglar for hushald med heimebuande born i alderen 18 og 19 år og eit årleg tillegg til buutgiftene for å dekke noko av oppvarmingsutgiftene. Vi vidarefører alle desse satsingane i 2025.

Krevjande tider i kommune-Norge

- Regjeringa er kjent med at fleire i kommunesektoren opplever den økonomiske situasjonen som krevjande.
- Kommunesektoren er sentral for å levere gode velferdstenester
- Regjeringa prioriterer kommunesektoren og styrkjer dei frie inntektene

Hustadvika kommune

I kommunedirektørens budsjettframlegg for 2025 er frie inntekter (ordinær skatt og rammetilskudd) satt til 1 043 mill. kroner i samsvar med forslaget fra regjeringa Støre. Hustadvika kommune har fått en vekst på 5,2 % tilsvarende 55,9 mill. kroner. Dette dekker demografiendringer og satsninger i statsbudsjettet. For Hustadvika kommune innebærer dette en reduksjon i tilskuddet på grunn av redusert vekst i folketallet i forhold til landet.

Den 4.11.2024 kom følgende endringer:

Endring av Prop. 1 S (2024–2025) Statsbudsjettet 2025 under Kommunal- og distriktsdepartementet og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (auka løyvingar til kommunar, fylkeskommunar og statsforvaltarar) i 2025 med 5 mrd. kroner samanlikna med forslaget i Prop. 1 S (2024–2025).

Dette gir 10,3 mill. kroner til Hustadvika kommune i 2025. Dette er lagt inn i budsjettet for 2025.

